

Sygn. akt *III APo 6/14*

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 kwietnia 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Iwona Niewiadowska-Patzer

Sędziowie: SSA Katarzyna Wołoszczak

SSA Wiesława Stachowiak /spr./

Protokolant: st.sekr. sąd. Alicja Karkut

po rozpoznaniu w dniu 23 kwietnia 2015 r. w Poznaniu

sprawy **S. M.** obwinionego przez Okręgowego Rzecznika Odpowiedzialności Zawodowej o naruszenie zasad etyki zawodowej w pkt. 8.1, 8.4 i 8.5 Kodeksu etyki zawodowej członków Polskiej Izby Inżynierów Budownictwa w związku z art. 41 pkt. 2 i art. 45 ust. 1 ustawy o samorządach zawodowych architektów oraz inżynierów budownictwa

na skutek odwołania **S. M.**

od orzeczenia Krajowego Sądu Dyscyplinarnego Polskiej Izby Inżynierów Budownictwa

z dnia 6 listopada 2014 r. sygn. akt KSD/13/14

u c h y l a zaskarżone orzeczenie, znosi postępowanie przed Krajowym Sądem Dyscyplinarnym Polskiej Izby Inżynierów Budownictwa i sprawę przekazuje Krajowemu Sądowi Dyscyplinarnemu Polskiej Izby Inżynierów Budownictwa do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania odwoławczego.

SSA Wiesława Stachowiak	SSA Iwona Niewiadowska-Patzer	SSA Katarzyna Wołoszczak
-------------------------	-------------------------------	--------------------------

UZASADNIENIE

Okręgowy Sąd Dyscyplinarny (...) Okręgowej Izby Inżynierów Budowlanych orzeczeniem nr (...) z 28 czerwca 2014 roku uznał S. M. za winnego czynu polegającego na nieetycznym postępowaniu, sprzecznym z Kodeksem etyki zawodowej członków Polskiej Izby Inżynierów Budownictwa, tj. czynu określonego w art. 41 pkt 2 w zw. z art. 45 ust. 1 ustawy z 15 grudnia 2000 roku o samorządach architektów i inżynierów budownictwa oraz w zw. z pkt 8.1, 8.4, i 8.5 Kodeksu etyki zawodowej członków Polskiej Izby Inżynierów Budownictwa i za popełnienie tego czynu orzekł karę upomnienia.

S. M. wniósł odwołanie od orzeczenia, zaskarżając je w całości. Odwołujący domagał się uchylenia orzeczenia Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego (...) Okręgowej Izby Inżynierów Budowlanych w całości i umorzenia postępowania, ewentualnie uchylenia orzeczenia i przekazania sprawy sądowi dyscyplinarnemu I instancji do ponownego rozpatrzenia.

Krajowy Sąd Dyscyplinarny Polskiej Izby Inżynierów Budownictwa postanowieniem Nr (...) z 6 listopada 2014 roku, po rozpatrzeniu odwołania S. M. od orzeczenia Sądu Dyscyplinarnego (...) Okręgowej Izby Inżynierów Budownictwa nr (...) z 28 czerwca 2014 roku, utrzymał w mocy zaskarżone postanowienie.

S. M. zaskarżył w całości powyższe postanowienie, wnosząc odwołanie.

Odwołujący domagał się zmiany zaskarżonego postanowienia poprzez uchylenie orzeczenia Sądu Dyscyplinarnego (...) Okręgowej Izby Inżynierów Budownictwa nr (...) z 28 czerwca 2014 roku w sprawie jego odpowiedzialności dyscyplinarnej, jako wydanego z rażącym naruszeniem prawa do obrony obwinionego, ewentualnie uchylenia zaskarżonego postanowienia i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania Krajowemu Sądowi Dyscyplinarnemu Polskiej Izby Inżynierów Budownictwa oraz zasądzenia na jego rzecz kosztów postępowania według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

W toku kontroli instancyjnej postępowania dyscyplinarnego toczącego się wobec obwinionego S. M., Sąd Apelacyjny stwierdził nieważność postępowania, powodującą konieczność uchylenia zaskarżonego orzeczenia, zniesienia postępowania przed Krajowym Sądem Dyscyplinarnym Polskiej Izby Inżynierów Budownictwa i przekazania sprawy Krajowemu Sądowi Dyscyplinarnemu Polskiej Izby Inżynierów Budownictwa do ponownego rozpoznania.

Obok przyczyny nieważności postępowania przed Krajowym Sądem Dyscyplinarnym, o której mowa będzie w uzasadnieniu, Sąd Apelacyjny w toku całego postępowania toczącego się wobec obwinionego dostrzegł uchybienia, wymagające komentarza. Dla jasności wyводу Sąd Apelacyjny za zasadne uznał w pierwszej kolejności pokrótce opisać przebieg sprawy dyscyplinarnej.

Okręgowy Rzecznik Odpowiedzialności Zawodowej (...) Okręgowej Izby Inżynierów Budownictwa wnioskiem z 30 kwietnia 2009 roku wniósł o ukaranie S. M. w trybie odpowiedzialności dyscyplinarnej. Rzecznik wskazał, że obwiniony pełniąc obowiązki projektanta i inspektora nadzoru inwestorskiego nie przestrzegał obowiązujących przepisów, dołączając do wystąpienia inwestora z 7 listopada 2007 roku oświadczenie o wykonaniu projektu zgodnie z przepisami Prawa budowlanego, załączył dokumenty o przynależności do nieistniejącej jednostki organizacyjnej samorządu zawodowego.

Orzeczeniem z 10 marca 2010 roku Okręgowy Sąd Dyscyplinarny (...) Okręgowej Izby Inżynierów Budownictwa uznał S. M. winnym popełnienia czynu polegającego na nieprzestrzeganiu przy wykonywaniu obowiązków projektanta i inspektora nadzoru budowlanego obowiązujących przepisów, zasad etyki zawodowej, uchwał organów i nie opłacanie składek tj. czynów określonych w art. 41 pkt 1-4 ustawy o samorządach zawodowych architektów i inżynierów budownictwa i za jego popełnienie orzekł karę zawieszenia w prawach członka izby do 31 grudnia 2011 roku.

Po rozpatrzeniu odwołania S. M. od w/w orzeczenia, Krajowy Sąd Dyscyplinarny Polskiej Izby Inżynierów Budownictwa postanowieniem nr (...) z 11 czerwca 2010 roku uchylił zaskarżone orzeczenie w całości i przekazał sprawę Okręgowemu Sądowi Dyscyplinarnemu do ponownego rozpatrzenia.

S. M. wniósł odwołanie od wydanego postanowienia do Sądu Apelacyjnego w Poznaniu.

Postanowieniem z 29 lipca 2010 roku w sprawie III APo 2/10, Sąd Apelacyjny w Poznaniu - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych odrzucił odwołanie na mocy art. 54 ust. 4 ustawy o samorządach zawodowych architektów i inżynierów budownictwa, zgodnie z którym prawo wniesienia odwołania przysługuje od wydanego przez (...) orzeczenia, a nie od postanowienia.

W związku z postanowieniem Krajowego Sądu Dyscyplinarnego z 11 czerwca 2010 roku, Przewodniczący Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego (...) OIIB pismem z 9 maja 2012 roku przekazał Okręgowemu Rzecznikowi Odpowiedzialności Zawodowej (...) OIIB sprawę S. M. do ponownego rozpatrzenia/ponownego wszczęcia postępowania.

Wnioskiem z 31 marca 2014 roku Rzecznik wniósł o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego wobec S. M., zarzucając mu nieprzestrzeganie zasad etyki zawodowej.

W uzasadnieniu wniosku wskazano, że po wszczęciu postępowania wyjaśniającego pismem z 12 grudnia 2008 roku wezwano obwinionego do złożenia wyjaśnień. Odpowiadając na powyższe pismo, S. M. wskazał, że doręczone mu pismo jest bezprawnym wezwaniem nielegalnej (...) Okręgowej Izby Inżynierów Budownictwa w G., która nie jest organem administracji państwa i nie ma żadnego prawa powoływać się na ustawę kodeks postępowania administracyjnego Poinformował, że nigdy nie był członkiem (...) w G. W.. Izba ta nie ma więc żadnego prawa by kierować do niego jakiegokolwiek wezwania i posługiwać się jego danymi osobowymi. Obwiniony wyjaśnił, także że od dnia powołania tj. od grudnia 2001 roku jest członkiem (...) w Z.. W piśmie znalazło się również stwierdzenie iż „izba w G., pomimo że formalnie i prawnie nie ma wobec mnie żadnych praw, tym działaniem te prawa sobie przypisuje, działając metodami państwa totalitarnego i nie licząc się z moją wolą”.

W ocenie Okręgowego Rzecznika Odpowiedzialności Zawodowej, wezwany zamiast usprawiedliwić swoją nieobecność, skierował do organu obraźliwe pismo datowane na 16 grudnia 2008 roku.

Zdaniem Rzecznika, S. M. swoim zachowaniem sprzeniewierzył się zasadom etyki zawodowej wynikającym z kodeksu zasad etyki zawodowej, które stanowią, że członka izby obowiązuje szacunek i lojalność wobec organów samorządu, członek izby wezwany przez organ samorządu obowiązany jest stawić się na wezwanie w wyznaczonym terminie, a w razie poważnej przeszkody - niemożność stawiennictwa usprawiedliwić, członek izby wezwany przez organ samorządu do złożenia wyjaśnień w sprawach wynikających z ustawowego zakresu zadań samorządu albo Kodeksu etyki, obowiązany jest złożyć wyjaśnienia w wyznaczonym terminie.

Orzeczeniem nr (...) z 28 czerwca 2014 roku Okręgowy Sąd Dyscyplinarny (...) Okręgowej Izby Inżynierów Budownictwa uznał S. M. za winnego popełnienia czynu polegającego na nieetycznym postępowaniu sprzecznym z Kodeksem etyki zawodowej członków (...) i wymierzył karę upomnienia.

S. M. wniósł odwołanie od wydanego orzeczenia zaskarżając je w całości i wnosząc o umorzenie postępowania, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpatrzenia.

Krajowy Sąd Dyscyplinarny Polskiej Izby Inżynierów Budownictwa postanowieniem Nr 5/14 z 6 listopada 2014 roku, po rozpatrzeniu odwołania S. M. od orzeczenia Sądu Dyscyplinarnego (...) Okręgowej Izby (...) Budownictwa nr (...) /14 z 28 czerwca 2014 roku, utrzymał w mocy zaskarżone postanowienie.

S. M. zaskarżył w całości powyższe postanowienie, wnosząc odwołanie.

Dodać należało, że Krajowy Sąd Dyscyplinarny Polskiej Izby Inżynierów Budownictwa (w dalszej części uzasadnienia również (...)) przekazując odwołanie obwinionego do Sądu Apelacyjnego, wniósł o rozstrzygnięcie w pierwszej kolejności tego, czy w sprawie niniejszej dopuszczalna jest droga sądowa. Wątpliwość sądu dyscyplinarnego powstała w związku z uregulowaniem art. 54 ust. 4 i ust. 5 ustawy o samorządach zawodowych architektów i inżynierów budownictwa w zw. z § 17 i § 18 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z 31 października 2002 roku w sprawie szczegółowych zasad i trybu postępowania dyscyplinarnego w stosunku do członków samorządów zawodowych architektów, inżynierów budownictwa oraz urbanistów, które to przepisy stanowią, że odwołanie do Sądu Apelacyjnego – Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych przysługuje wyłącznie od rozstrzygnięć zapadających w formie orzeczeń wydawanych na rozprawie, a więc rozstrzygnąć co do istoty sprawy.

Sąd Apelacyjny uznał, że kwestia ta istotnie wymagała rozstrzygnięcia.

W toku postępowania przed Krajowym Sądem Dyscyplinarnym doszło do istotnych naruszeń w/w rozporządzenia. Naruszenia te nie mogły jednak prowadzić do odrzucenia odwołania obwinionego, jak sugerowano w piśmie Krajowego Sądu Dyscyplinarnego, i zamknięcia S. M. drogi do kontroli instancyjnej orzeczenia w sprawie dyscyplinarnej.

Podkreślić również trzeba, że nie sposób uznać za niedopatrzanie, błędu Krajowego Sądu Dyscyplinarnego polegającego na wydaniu postanowienia zamiast orzeczenia, w sytuacji, kiedy konsekwencje procesowe takiego postępowania dla obwinionego ujawniły się już w niniejszej sprawie. Krajowy Sąd Dyscyplinarny sam przecież zwrócił uwagę na orzeczenie Sądu Apelacyjnego z 11 czerwca 2010 roku, którym odrzucono odwołanie obwinionego od postanowienia (...) z 11 czerwca 2010 roku.

Treść przepisów rozporządzenia Ministra Infrastruktury z 31 października 2002 roku regulujących szczegóły procedowania przez sądy dyscyplinarne obu instancji nie budzi wątpliwości.

Sąd dyscyplinarny, tj. okręgowy sąd dyscyplinarny lub Krajowy Sąd Dyscyplinarny, orzeka na rozprawie lub na posiedzeniu (§17).

Rozstrzygnięcia sądu dyscyplinarnego zapadają w formie orzeczeń lub postanowień (§18 ust. 1)

Orzeczenia mogą być wydawane jedynie na rozprawie (§18 ust. 2).

Zgodnie z treścią § 19 ust. 1 jeżeli przewodniczący składu orzekającego sądu dyscyplinarnego I instancji uzna, że zachodzą podstawy do umorzenia postępowania, jego zawieszenia albo uzupełnienia postępowania wyjaśniającego, kieruje sprawę na posiedzenie, na którym sąd dyscyplinarny I instancji może wydać postanowienie o:

- 1) umorzeniu postępowania;
- 2) zawieszeniu postępowania;
- 3) przekazaniu sprawy rzecznikowi odpowiedzialności zawodowej w celu uzupełnienia postępowania wyjaśniającego.

§ 21 stanowi, że jeżeli nie zachodzą podstawy, o których mowa w § 19 ust. 1, a wniosek o wszczęcie postępowania przed sądem dyscyplinarnym I instancji odpowiada warunkom formalnym, przewodniczący sądu dyscyplinarnego kieruje sprawę do rozpoznania na rozprawie.

Na rozprawę wzywa się obwinionego, a także jego obrońcę, rzecznika odpowiedzialności zawodowej, pokrzywdzonego i jego pełnomocnika, doręczając jednocześnie odpis wniosku o wszczęcie postępowania przed sądem dyscyplinarnym I instancji (§ 22 ust. 1).

Stosownie do § 28 po zakończeniu postępowania dowodowego przewodniczący składu orzekającego sądu dyscyplinarnego udziela głosu stronom, pełnomocnikowi i obrońcy, przy czym ostatni głos przysługuje obwinionemu.

Po wysłuchaniu stron przewodniczący składu orzekającego sądu dyscyplinarnego zamyka rozprawę i sąd dyscyplinarny niezwłocznie przystępuje do narady.

Przebieg narady i głosowania nad orzeczeniem jest tajny, a zwolnienie od zachowania tajemnicy nie jest dopuszczalne. W naradzie i głosowaniu uczestniczą tylko członkowie składu orzekającego. Sąd dyscyplinarny orzeka na podstawie materiału dowodowego ujawnionego w toku rozprawy. Orzeczenia zapadają większością głosów. Z przebiegu narady i głosowania nie sporządza się protokołu.

Na mocy § 32 ust. 1 orzeczenie powinno zawierać:

- 1) oznaczenie sądu dyscyplinarnego, który je wydał, oraz imiona i nazwiska jego członków, rzecznika odpowiedzialności zawodowej, protokolanta i sygnaturę akt;
- 2) datę oraz miejsce rozpoznania sprawy i wydania orzeczenia;
- 3) imię i nazwisko oraz inne dane określające tożsamość obwinionego;

4) opis zarzuczonego obwinionemu przewinienia dyscyplinarnego;

5) rozstrzygnięcie sądu dyscyplinarnego;

6) koszty postępowania;

7) uzasadnienie.

W § 32 ust. 2 wskazano, że orzeczenie skazujące powinno ponadto zawierać:

1) dokładne określenie przewinienia dyscyplinarnego przypisanego obwinionemu przez sąd dyscyplinarny;

2) rozstrzygnięcie co do kary.

Zgodnie z § 41 w postępowaniu odwoławczym stosuje się odpowiednio przepisy o postępowaniu przed sądem dyscyplinarnym I instancji, przy czym w pierwszej kolejności zabiera głos strona odwołująca się, a jeżeli obie strony się odwołały - rzecznik odpowiedzialności zawodowej.

Po rozpoznaniu środka odwoławczego, z mocy § 42, Krajowy Sąd Dyscyplinarny:

1) utrzymuje w mocy albo uchyla zaskarżone orzeczenie albo postanowienie w całości albo części i orzeka co do istoty;

2) uchyla zaskarżone orzeczenie albo postanowienie w całości albo części i przekazuje sprawę sądowi dyscyplinarnemu I instancji do ponownego rozpatrzenia;

3) uchyla zaskarżone orzeczenie albo postanowienie w całości albo części i umarza postępowanie w odpowiednim zakresie.

W oparciu o powyższe należało stwierdzić, że wydane przez Krajowy Sąd Dyscyplinarny postanowienie stanowi w istocie orzeczenie, od którego przysługiwało obwinionemu odwołanie. W sprawie nie zaistniały enumeratywnie wymienione powyżej przesłanki nakazujące wydanie postanowienia. Poza tym, postanowienie odnosi się do meritum postępowania i poza nazwą zawiera wszystkie elementy orzeczenia.

Inną kwestią jest, że przedmiotowe orzeczenie wydane zostało z rażącym naruszeniem 18 ust. 1, § 21 i § 22 w/w rozporządzenia, tj. bez wyznaczenia rozprawy i zawiadomienia o niej obwinionego, co obligowało Sąd Apelacyjny, na mocy art. 54 ust. 5 ustawy z 15 grudnia 2000 roku o samorządach zawodowych architektów oraz inżynierów budownictwa w zw. z art. 379 pkt 5 k.p.c. do uchylenia zaskarżonego orzeczenia i zniesienia postępowania przed Krajowym Sądem Dyscyplinarnym Polskiej Izby Inżynierów Budownictwa, jako dotkniętego nieważnością.

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy (...) zobowiązany będzie przestrzegać ściśle przepisów w/w rozprawienia, w szczególności wyznaczyć i przeprowadzić rozprawę, zawiadamiając o niej należycie obwinionego.

Krajowy Sąd Dyscyplinarny nie może oczywiście pominąć rozstrzygając w przedmiocie odpowiedzialności dyscyplinarnej S. M., kwestii podniesionych przez niego zasadnie w odwołaniu.

Obwiniony podniósł, że w jego sprawie nastąpiło przedawnienie, ponieważ zarzucanych czynów dopuścił się rzekomo w 2008 roku i 2010 roku, zaś wniosek o ukaranie z został wniesiony do sądu 31 marca 2014 roku a więc po upływie 3 miesięcy i 3 lat od popełnienia czynu.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, wobec brzmienia art. 52 ust. 1 pkt 2 ustawy o samorządach zawodowych architektów inżynierów budownictwa, który stanowi, że nie można wszcząć postępowania dyscyplinarnego jeżeli od chwili popełnienia przewinienia upłynęły 3 lata, zarzut obwianego jest zasadny.

Nadto słusznie obwiniony wytknął, że nie zostało przeprowadzone postępowanie wyjaśniające przez (...), które poprzedziło wniesienie wniosku z 31 marca 2014 roku. Postępowanie wyjaśniające, dotyczyło innego postępowania, w którym zarzucane były obwinionemu inne czyny. Według odwołującego, na przestrzeni lat 2008 - 2010 toczyło się wobec niego postępowanie, w którym zarzucano mu to, że pełniąc obowiązki projektanta i inspektora nadzoru inwestorskiego nie przestrzegał obowiązujących przepisów. Jeżeli więc rzecznik odpowiedzialności zawodowej chciał postawić inne zarzuty, powinien w tym zakresie przeprowadzić postępowanie wyjaśniające.

Kwestia tożsamości czynu, w związku z którym wszczęto postępowanie dyscyplinarne i czynu, za który obwiniony został ostatecznie uznany za winnego jest niebagatelna i w ocenie Sądu Apelacyjnego nie została przez sądy dyscyplinarne obu instancji dostatecznie wyjaśniona.

W toku ponownego rozpoznania sprawy Krajowy Sąd Dyscyplinarny powinien również ustosunkować się do zarzutów S. M. dotyczących braku w aktach sprawy zgłoszonych przez niego dowodów przemawiających za bezpodstawnością oskarżenia, takich jak m.in. pismo z 12 czerwca 2014 roku wraz z załącznikami.

Na zakończenie zwrócić uwagę należało również na regulację § 15 ust. 1 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z 31 października 2002 roku, zgodnie z którą postępowanie wyjaśniające prowadzone przez rzecznika odpowiedzialności zawodowej powinno być zakończone w terminie 2 miesięcy od dnia wszczęcia postępowania wyjaśniającego. W niniejszej sprawie termin ten został znacznie przekroczony. Rzecznik po otrzymaniu akt sprawy 5 maja 2012 roku, skierował wniosek o ukaranie do sądu dyscyplinarnego 31 marca 2014 roku.

Terminy określające długość poszczególnych etapów postępowania dyscyplinarnego stanowią gwarancję dla obwinionego, który nie powinien przez nieograniczony czas pozostawać w sytuacji obciążających go zarzutów.

W niniejszej sprawie kwestia ta nabiera szczególnego znaczenia, zważywszy, że ostatecznie to zachowanie obwinionego wobec organów samorządu korporacyjnego w postępowaniu dyscyplinarnym, zostało uznane za sprzeczne z zasadami etyki zawodowej.

Orzekając o kosztach Sąd Apelacyjny miał na względzie regulację z § 49 wymienionego rozporządzenia Ministra Infrastruktury z 31 października 2002 roku, zgodnie z którą wydatki związane z przeprowadzeniem postępowania wyjaśniającego oraz postępowania przed okręgowym sądem dyscyplinarnym ponosi właściwa okręgowa izba samorządu zawodowego, a wydatki związane z postępowaniem wyjaśniającym oraz postępowaniem przed Krajowym Sądem Dyscyplinarnym - właściwa Krajowa Izba Samorządu Zawodowego.

Sąd Apelacyjny stosownie do art. 54 ust. 5 ustawy z 15 grudnia 2000 roku o samorządach zawodowych architektów oraz inżynierów budownictwa w zw. z art. 108 § 2 k.p.c. przekazując sprawę Krajowemu Sądowi Dyscyplinarnemu Polskiej Izby Inżynierów Budownictwa temu sądowi pozostawił rozstrzygnięcie o kosztach postępowania odwoławczego.

SSA Wiesława Stachowiak	SSA Iwona Niewiadowska-Patzer	SSA Katarzyna Wołoszczak
-------------------------	-------------------------------	--------------------------